

Nr 310.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag m. m.; given Stockholms slott den 28 maj 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 maj 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler, efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet, fråga angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag m. m. samt anför därvid följande.

Jämlikt 1928 års riksdags beslut angående dispositionsrätten till äldre reservationsanslag (riksdagens skrivelse nr 20) må sådant anslag i intet fall stå till förfogande längre än till och med tredje budgetåret efter det, å vars riksstat anslaget blivit sist uppfört.

Bihang till riksdagens protokoll 1943. 1 saml. Nr 310.

Uti särskilda skrivelser den 15 maj, den 17 april och den 10 maj 1943 ha armé-, marin- och flygförvaltningarna gjort framställningar om fortsatt disposition av förefintliga behållningar å, bland andra, följande i riksstaten för budgetåret 1939/40 eller tilläggsstater till nämnda riksstat anvisade reservationsanslag, nämligen

å driftbudgeten:

- IV. D. 24. Inventarier för förläggningarna å Järvafältet,
 - IV. E. 36. Utflyttning av vissa batterier i Göteborgs skärgård,
 - IV. E. 36 b. Anordnande av visst kustbatteri,
 - IV. E. 43. Flyttning av svårt kustartilleri m. m.,
 - IV. E. 43 a. Vissa fortifikatoriska anläggningar m. m.,
 - IV. F. 20 e. Extra materielanskaffning för flygvapnet samt
- å kapitalbudgeten:

VII. 4. Förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järvafältet,

VII. 9. Vissa markförvärv.

Som skäl för framställningarna ha myndigheterna anfört i huvudsak följande.

Arméförvaltningen. Disposition av beräknad behållning av anslaget IV. D. 24 jämväl under nästa budgetår vore erforderlig med hänsyn till att behov föreläge av ytterligare inventarieanskaffning för ifrågavarande förläggningar. — Till förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järvafältet (VII. 4) hade såsom kapitalinvesteringar under fonden för förslag till statsverket för budgetåren 1938/39 och 1939/40 beviljats sammanlagt 2,250,000 kronor. Av dessa anslag hade tillhopa 1,750,000 kronor ställts till ämbetsverkets fortifikationsstyrelsens förfogande, under det att återstående belopp, 500,000 kronor, hade avsetts skola disponeras för förberedande åtgärder för Göta pansarlivgardes förläggning å Järvafältet å plats, där nytt kasern-etablissemang för Livregementet till häst tidigare avsetts skola uppföras (jfr propositionen 1942: 279). De till fortifikationsstyrelsens förfogande ställda anslagsmedlen hunne icke helt tagas i anspråk före innevarande budgetårs utgång. Vid nämnda tidpunkt förefintlig behållning avsåges skola tagas i anspråk för sådana förberedande åtgärder, som, ehuru desamma redan planlagts, dock ännu icke kunnat påbörjas. Att så icke kunnat ske berodde dels på att situationsplanerna icke vunnit slutligt godkännande, dels därpå att byggnadsprogrammen undergått en fortgående granskning av 1940 års militära byggnadsutredning, vilket fördröjt utförandet samt förorsakat vissa justeringar av situationsplanerna, dels slutligen jämväl på den omständigheten att förbud numera lämnats för arbetenas fortsättande på grund av brist på arbetskraft och materialier. — I anslaget VII. 9 till Vissa markförvärv, 876,200 kronor, inginge ett belopp av 80,000 kronor, avsett för inköp av fältskjutningsterräng för Hälsinge regemente. Med anlitande av nämnda medel hade en del av de för ändamålet erforderliga markförvärven slutförts. Den 10 april 1942 hade Kungl. Maj:t förordnat om expropriation av ett markområde, avsett att ingå i nämnda fältskjutningsområde, samt föreskrivit, att av expropriatio-

nen föranledda kostnader skulle gäldas av ifrågavarande anslag. Denna expropriation kunde enligt uppgift under inga förhållanden beräknas var slutförd under innevarande budgetår. Med hänsyn därtill vore anslaget erforderligt för fortifikationsstyrelsen jämväl under nästkommande budgetår. — Beträffande samtliga dessa anslag hade Kungl. Maj:t den 3 juli 1942 medgivit, att de finge disponeras under budgetåret 1942/43.

Marinförvaltningen. Å anslagen IV. E. 36 b, E. 43 och E. 43 a föreläge besparingar å omkring 160,000, 100,000 respektive 800,000 kronor, vilka avsåges komma till användning för likvidering av beställd men ännu icke levererad artillerimateriel samt för bestridande av kostnaderna för påbörjade befästningsanläggningar m. m. Slutlikvidering av ifrågavarande beställningar och arbeten kunde icke verkställas före utgången av innevarande budgetår, varför dispositionsrätt till nämnda reservationsanslag syntes erforderlig även efter den 30 juni 1943. — Vad beträffade anslaget IV. E. 36 vore å detsamma förefintlig reservation avsedd för bestridande av kostnaderna för expropriation av visst markområde. Ärendet hade underställts Kungl. Maj:ts prövning genom skrivelse den 29 april 1943. Kostnaderna för expropriationen beräknades icke kunna bestridas före budgetårets utgång, varför marinförvaltningen behövde disponera anslaget jämväl under nästa budgetår. — Genom beslut den 9 oktober 1942 hade Kungl. Maj:t medgivit, att behållningar å förenämnda anslag finge disponeras under innevarande budgetår.

Flygförvaltningen. Reservationen å anslaget IV. F. 20 e beräknades vid budgetårets utgång uppgå till 624,000 kronor. Medlen erfordrades för genomförande av en jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 april 1942 gjord beställning av vissa flygmotorer jämte reservdelar. Tillstånd att disponera anslaget under budgetåret 1942/43 hade lämnats den 30 juni 1942.

I sin skrivelse den 15 maj 1943 har *arméförvaltningen* därjämte upptagit fråga om fortsatt disposition av det å riksstaten för budgetåret 1939/40 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond upptagna reservationsanslaget å 2,200,000 kronor till nybyggnad för de militära högskolorna (III. 6).

Jag vill beträffande detta anslag erinra om vad i ärendet förekommit vid behandlingen vid fjolårets riksdag av frågan om vissa kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond. I propositionen 1942: 270 anförde jag, att det byggnadsprogram för de militära högskolorna, om vilket 1939 års riksdag redan fattat beslut och för vars genomförande medel delvis redan stode till förfogande, borde fullföljas. Emellertid borde genom 1940 års civila byggnadsutrednings försorg de föreliggande byggnadsplanerna underkastas förnyad granskning i syfte att i görligaste mån nedbringa kostnaderna. Därvid borde frågan om byggnadens förläggning upptagas till förnyat övervägande med beaktande av de jämkningar, som kunde vara erforderliga med hänsyn till förläggningen av marinens och flygvapnets ämbetsbyggnader på Ladugårdsgården. Det syntes få ankomma på Kungl. Maj:t att i dessa hänseenden efter slutförd utredning fatta beslut. Då de för högskolebyggnaden redan anvisade medlen syntes förslå för byggnadskostnadernas bestridande under budgetåret 1942/43, syntes de ytterligare medel, som kunde visa sig erforder-

liga, böra anvisas först för budgetåret 1943/44. Mot detta uttalande hade riksdagen intet att erinra (skrivelse 1942: 376).

Sedan i anledning av vad sålunda förekommit uppdrag lämnats civila byggnadsutredningen att inkomma med nytt förslag till nybyggnad för de militära högskolorna, har utredningen med skrivelse den 12 oktober 1942 inkommit med dylikt förslag. Detta förslag, som förutsätter, att byggnaden skall förläggas till Kasernberget på Ladugårdsgärde, har kostnadsberäknats till 3,500,000 kronor. Byggnadsstyrelsen har avgivit utlåtande i ärendet den 15 januari 1943. Ärendet är alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Arméförvaltningen har anfört, att, enär anslaget — som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1942 finge i enlighet med framdeles meddelade föreskrifter disponeras för därmed avsett ändamål under budgetåret 1942/43 — under inga förhållanden kunde hinna att helt tagas i anspråk för utgifter under budgetåret 1943/44, riksdagen syntes, under förutsättning att byggnadsföretaget nu skulle komma till utförande, böra besluta, att kvarstående behållning å anslaget skulle överföras till anslag å riksstaten för budgetåret 1943/44.

Utöver här nämnda framställningar beträffande anslag för budgetåret 1939/40 ha armé- och marinförvaltningarna i sina förenämnda skrivelser hemställt om medgivande att under nästa budgetår disponera jämväl vissa anslag för budgetåret 1940/41.

Över marin- och flygförvaltningarnas framställningar har *riksräkenskapsverket* avgivit utlåtanden, och därvid anfört, att medgivande att under budgetåret 1943/44 disponera ifrågavarande för budgetåret 1939/40 beviljade reservationsanslag syntes kunna lämnas endast efter riksdagens hörande.

I anledning av påpekande av riksräkenskapsverket att å vissa andra äldre reservationsanslag än de i ämbetsverkens skrivelser omförmälda beräknades komma att vid löpande budgetårs utgång föreligga behållningar, har *marinförvaltningen* erinrat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1942 förordnat, att nämnda dag förefintlig behållning å reservationsanslaget 1939/40: IV. E. 31 a. Nybyggnad av jagare och minsvepare m. m. skulle överföras till reservationsanslaget till fartygsbyggnader för flottan, samt att beträffande det i riksstaten för budgetåret 1938/39 uppförda reservationsanslaget IV: G. 1. Försvarsberedskapens omedelbara stärkande Kungl. Maj:t genom samma beslut den 30 juni 1942 förordnat, att å detsamma förefintliga medel finge jämväl efter utgången av budgetåret 1941/42 disponeras för de med anslaget avsedda ändamålen. Av samma anledning har *arméförvaltningen* erinrat, att Kungl. Maj:t i propositionen 1943: 179 föreslagit, att bland andra det å riksstaten för budgetåret 1939/40 uppförda reservationsanslaget å 116,000 kronor till Kemiska tvättinrättningar vid Skaraborgs regemente och Gotlands infanteriregemente (IV. D. 54.) skulle tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för uppförande av centrala tvätt- och reparationsanstalter i Stockholm och Boden samt på Gotland.

I detta sammanhang torde jag även få anmäla en av *chefen för försvarsväsändets radioanstalt* i skrivelse den 14 april 1943 gjord framställning an-

gående disposition av förefintlig behållning å ett å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 uppfört reservationsanslag av 135,000 kronor till Vissa byggnads- och materielkostnader för försvarsstabens radioanstalt. Å nämnda anslag, vilket enligt medgivande av Kungl. Maj:t den 3 juli 1942 finge för de med anslaget avsedda ändamålen disponeras jämväl under budgetåret 1942/43, finnes, enligt vad anstaltens chef meddelat, en behållning å 16,592 kronor 33 öre.

I skrivelsen har nämnde chef erinrat, att i beviljade anslag för ordnande av förläggningen för försvarsväsendets radioanstalt inginge ett belopp av 34.500 kronor för anordnande av telefonförbindelser. Hittills gjorda erfarenheter av anstaltens verksamhet hade givit vid handen, att anstaltens behov av telefonförbindelser krävde en anordning med skilda växlar i stället för såsom ursprungligen avsetts en enda växel. Kostnaderna för anstaltens telefonanläggning, utförd med skilda växlar, beräknades uppgå till 51,000 kronor, vilken kostnad alltså med 16,500 kronor överstege den ursprungligen beräknade kostnaden. Chefen för anstalten har med anledning härav hemställt, att av förenämnda för budgetåret 1939/40 beviljade anslag å 135,000 kronor finge disponeras ett belopp av 16,500 kronor för täckande av kostnaderna för telefonanläggning vid anstalten i enlighet med nu uppgjort förslag.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande den 12 maj 1943, enär enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat ifrågavarande arbete komme att utföras under budgetåret 1942/43, förordat bifall till framställningen.

Dispositionsrätten till äldre reservationsanslag är begränsad till tre budgetår efter det anslaget blivit sist uppfört i riksstaten. Till fortsatt disposition för tid därefter måste alltså riksdagens medgivande i varje särskilt fall inhämtas. I kungörelse den 14 juni 1940 har Kungl. Maj:t förordat, att å reservationsanslag, som icke vidare finnes uppfört i riksstaten, må avföras utgifter intill utgången av det andra budgetåret efter det, för vilket anslaget sist blivit uppfört. En utsträckning av dispositionsrätten till dylika anslag även till det tredje budgetåret förutsätter alltså Kungl. Maj:ts medgivande, vilket efter framställningar i varje särskilt fall lämnats vid olika tillfällen. I enlighet med dessa principer torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva de här föreliggande framställningarna i de delar de avse anslag, som varit uppförda i riksstaten för budgetåret 1940/41. För rätt att under nästa budgetår taga i anspråk förefintliga medel å övriga med försvarsgrensförvaltningarnas framställningar avsedda anslag bör däremot riksdagens tillstånd utverkas.

Efter prövning av de föreliggande framställningarna beträffande sistnämnda anslag har jag funnit, att medel alltjämt böra stå till vederbörande förvaltningsmyndighets förfogande för med anslagen avsedda ändamål. Den utsträckning av dispositionsrätten, som sålunda förordas, bör avse allenast budgetåret 1943/44.

Vad beträffar det av arméförvaltningen omnämnda anslaget till nybyggnad för de militära högskolorna, har jag intet att erinra mot ämbetsverkets förslag om överförande av förefintlig behållning till anslag för senare budgetår. Då fråga om fortsatt medelsanvisning för detta ändamål icke torde komma

*Departements-
chefen.*

att föreläggas årets riksdag, bör emellertid med frågan om ett dylikt överförande tills vidare anstå. Emellertid lärer i detta sammanhang böra utverkas riksdagens tillstånd till disposition av dessa medel under budgetåret 1943/44.

Vad slutligen beträffar den av chefen för radioanstalten gjorda framställningen om medel till telefonanläggning, anser jag mig kunna tillstyrka, att för täckande av merkostnader för anordnande av anstaltens telefonförbindelser må tagas i anspråk uppkommen behållning å reservationsanslaget till Vissa byggnads- och materielkostnader för försvarsstabens radioanstalt. Härtill torde riksdagens medgivande böra inhämtas. Då det vid sådant förhållande får anses tveksamt, om medlen kunna helt disponeras före den 1 juli 1943, bör samtidigt utverkas tillstånd till anslaget disposition jämväl för tid därefter.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

dels att förefintliga medel å följande i riksstaten för budgetåret 1939/40 eller tilläggsstater till denna riksstat uppförda reservationsanslag, nämligen de under fjärde huvudtiteln uppförda anslagen D. 24. Inventarier för förläggningarna å Järvafältet, E. 36. Utflyttning av vissa batterier i Göteborgs skärgård, E. 36 b. Anordnande av visst kustbatteri, E. 43. Flyttning av svårt kustartilleri m. m., E. 43 a. Vissa fortifikatoriska anläggningar m. m. och F. 20 e. Extra materielanskaffning för flygvapnet samt de under kapitalbudgeten anvisade anslagen III. 6. Nybyggnad för de militära högskolorna, VII. 4. Förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järvafältet och VII. 9. Vissa markförvärv, må jämväl under budgetåret 1943/44 disponeras för de med anslagen avsedda ändamålen;

dels att av det å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under fjärde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget å 135,000 kronor till Vissa byggnads- och materielkostnader för försvarsstabens radioanstalt ett belopp av 16,500 kronor må disponeras för täckande av kostnaderna för telefonanläggning vid försvarsväsendets radioanstalt;

dels ock att sistnämnda anslag må intill nämnda belopp å 16,500 kronor för angivet ändamål disponeras jämväl under budgetåret 1943/44.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sigurd Lind.